

ДИТИНСТВО У ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ:

ПОРАДИ З ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ

Ірина ЛИТВИНЕНКО, доктор психол. наук,
доцентка кафедри психології та соціальних наук,
Миколаївський національний університет імені В. Сухомлинського

Сучасних дітей іще називають “цифровим поколінням”, або “поколінням смартфонів”. Як же вберегти наших малят від загроз віртуального світу? І чи справді вони в небезпеці, чи це просто інший формат існування в новій реальності, який необхідно прийняти? Поміркуймо разом із психологинею-дослідницею.

ВИХОВУВАТИ = ОБЕРІГАТИ

Сьогодні ми живемо в якісно новому соціальному просторі — просторі максимального відкритих кордонів, у якому відбувається трансформація всіх сфер життя. Пресинг інформаційного потоку змінює сприйняття, свідомість, мислення, емоційно-вольову сферу людей, впливає на формування картини світу, моделі поведінки тощо.

Цифрове суспільство майже позбавлене приватності. Як результат, спостерігаємо низку негативних явищ: “занурення” у віртуальний світ, фрустрація, відчуття самотності, втрата впевненості в собі, безпорадність перед змінами, зміщення соціальних домінант, деформація особистості. Зрозуміло, що все це не може не відбиватися на наймолодших членах суспільства — дітях, на розвитку їхньої особистості, усіх складників здоров'я, на сприйнятті дійсності, життя загалом — на якості проживання дітьми свого дитинства.

Дошкільнята сьогодні зазнають подвійного психологічного тиску. З одного боку, вони бачать батьків, постійно зайнятих, які самосуваються від живого спілкування з дітьми, занурюючись у соціальні мережі (що є прикладом для наслідування). З іншого боку, нове покоління зростає у принципово новій соціальній ситуації — розгорнутому соціальному, знаннєвому просторі.

Завдяки науково-технічному прогресу не тільки світ дуже рано максимально широко розкривається перед дитиною (яка в силу свого віку ще не може критично сприймати все, що бачить і чує), а й вона максимально відкрита перед ним.

В українській мові є чудове слово “виховання”, яке красномовно виражає турботливе ставлення нашого народу до вразливої дитячої особистості від самого початку її життєвого шляху. Воно є похідним від кореня “ховати”, а отже, несе в собі його значення: заховати, уберегти від небезпек, шкідливих впливів, від усього зайвого, непотрібного в ранньому віці. Традиційно маля зростало в умовах малого соціуму — сім'ї, поступово набиралося сил, а батьки розширювали коло його спілкування з іншими людьми, навколишнім світом поступово, у міру дорослішання.

Співпраця з родиною

А дітей третього тисячоліття виховує здебільшого... інтернет. Саме він, а не тато й мама стає їхнім провідником у світ.

Психологи б'ють на сполох: брак досвіду живого спілкування в дошкільному (і навіть ранньому) віці породжує неврози, агресію, страх перед живими об'єктами, примітивізм свідомості, призводить до вибуху деструктивної поведінки в майбутньому.

Але виникає запитання: з ким спілкуватися дитині, якщо її батьки весь час зайняті або сидять у соцмережах?

Сьогодні нерідко можна почути від батьків: "Ми не знаємо, що робити з дитиною". Це свідчить про їхню некомпетентність, яка має багато проявів, зокрема такі: відсутність міцного емоційного зв'язку між ними і дитиною, збіднення змісту спілкування, звуження кола спільних форм сімейного дозвілля, діяльності, які об'єднують усіх членів сім'ї. І це є серйозною проблемою сучасного суспільства.

Батьки мають усвідомити: якість життя дитини, її психологічне благополуччя залежать від їхньої небайдужості та психологічної компетентності. І допомогти їм набутися цю компетентність — завдання фахівців, педагогів і психологів. Наше з вами.

ДИТИНА І ГАДЖЕТИ: ПОРАДИ ДЛЯ БАТЬКІВ

1 Встановлюйте межі в мережі

Сучасні малюки швидше опановують "мишку", ніж ложку, виделку, олівець. Інтернет входить у життя дитини вже з 2-3 років. У цьому віці батькам набагато легше контролювати дії малечі, бачити, що привертає її увагу. Проявляйте інтерес до того, що робить син чи донька в мережі. Ваша байдужість — це психологічна провокація для дитини.

Домовтеся з дитиною про *ліміт часу*, який вона може проводити із гаджетом, і дотримуйтеся його.

Пам'ятайте: інтернет-залежність формується в дітей швидше, ніж у дорослих! Помітивши її перші прояви — плач, капризування дитини через небажання відірватися від гаджета, проблемами зі сном, — одразу вживайте заходів.

2 Насолоджуйтеся життям без гаджетів

Намагайтеся самі не тікати в соціальні мережі від проблем і клопотів чи шукати в них позитивних вражень. Будьте для дитини прикладом щасливої людини, яка отримує задоволення від життя, спілкування з друзями, навколишнім світом, природою. Покажіть малюкові, що реальне життя набагато цікавіше, яскравіше від віртуального.

3 Організуйте цікаве сімейне дозвілля

Зацікавлюйте дитину реальними розвагами. Їй має бути цікавіше і веселіше проводити час із вами, ніж в інтернеті.

Організуйте сімейні походи в театр, парк, на пікнік, цікаві ігри та розваги, у яких дитина є спів-автором або виконує конкретні завдання відповідно до її вікових можливостей.

Ось кілька ідей щодо того, як можна провести час разом цікаво і з користю.

- ♦ *Сімейні прогулянки у природі*: можна влаштувати пікнік, туристичний похід, вирушити на пошуки грибів, першоцвітів, почастувати білочок чи пташок або ж просто прогулятися в найближчому парку.
- ♦ *“Вечір на дивані”*: зручненько вмотіться за чашкою чаю чи какао і обговоріть, як пройшов ваш день.
- ♦ *Спільний перегляд та обговорення кіно- та мультфільмів*.
- ♦ *“Ігри нашого дитинства”*: розкажіть дітям про улюблені ігри свого дитинства, розподіліть ролі й пограйте разом!

4 Розмовляйте з дитиною

Живіть інтересами свого малюка, вибудуйте довірчі стосунки з ним. Обговорюйте з дитиною те, що її турбує, діліться своїми думками та почуттями. І не забувайте хвалити за найменшого приводу!

5 Подбайте про безпеку

Оскільки цілком усунути інтернет із життя дітей неможливо, слід подбати про мінімальні заходи безпеки.

Залишаючи малюка сам-на-сам із безневинним мультфільмом у своєму гаджеті, ви маєте знати, що по закінченні цього мультика ютуб автоматично запустить ще один мультфільм подібного змісту, а після цього, дуже вірогідно, почне пропонувати зовсім інший контент, орієнтуючись на те, що ви переглядали останнім часом (а це можуть бути і тривожні новини, і кримінальна хроніка, і будь-що інше, не призначене для малечі). Тож ви маєте подбати про захист:

- ♦ якщо ви залишаєте дитину з її власним планшетом, на ньому має бути встановлено програму батьківського контролю (наприклад, додаток YouTube Kids);
- ♦ якщо дитина переглядає щось на вашому гаджеті, ви маєте чітко домовитись про те, що вона поверне його одразу по закінченні мультика, і контролювати час.

Не менш важливо стежити за тим, у які ігри грає ваш малюк. Навіть якщо гра має безневинну заставку і віковий маркер “3+”, ви маєте ознайомитись із нею особисто і переконатися, що вона відповідає віку вашої дитини та вимогам до якості такої продукції.

6 Використовуйте карантин як час для спілкування

Через пандемію всі ми змушені були пройти серйозне випробування самоізоляцією, численними карантинами. Важливо не сприймати їх як “час смутку і печалі”, а використати для збагачення свого спілкування з дитиною новим пізнавальним змістом, позитивними емоціями, спільною творчістю.

А соціальні мережі (вайбер, телеграм, зум) допоможуть малюкові показати друзям, родичам, виховательці свої поробки з кольорового паперу, глини, тіста, розповісти, що цікавого він побачив або про що дізнався. Також можна пограти разом із дитиною, її другом та його батьками в цікаву гру онлайн, поділитися новинами.

* * *

Пам’ятаймо: поряд із малюками насамперед мають бути мудрі дорослі, і лише потім гаджети. І якщо нам вдасться стати для дітей першими і головними партнерами, порадиниками, учителями, можливо, бояться шкідливого впливу гаджетів не доведеться. ■

ОБЕРІТЬ СВІЙ ФОРМАТ ФАХОВИХ ВИДАНЬ

ЕЛЕКТРОННІ

ЧИ

ПАПЕРОВІ

- ✓ Пропустили актуальну тему номера?
- ✓ Загубили примірник із потрібними матеріалами?
- ✓ Мрієте читати улюблені фахові видання на своєму гаджеті?

- ✓ Вам до вподоби запах свіжої фарби, шелест сторінок?
- ✓ Збираєте власну бібліотечку, упорядковуючи випуски за темами?
- ✓ Використовуєте наочність в роботі з дітьми?

Купуйте та передплачуйте
ЕЛЕКТРОННІ ВЕРСІЇ на сайті
journals.ua/prof/obrazovanie

Купуйте та передплачуйте
ПАПЕРОВІ ЖУРНАЛИ
на сайті jmil.com.ua/peredplata

**Усе, як ви звикли,
тільки онлайн!**

**Продовжуйте
добрі традиції!**